

Välkommen till 2017 års kommunikationskarneval

ÅRETS TEMA:

Hands on AKK

- hur kan vi få AKK att fungera i vardagen?

Välkommen till den 17:e Västsvenska kommunikationskarnevalen

AKK – Alternativ Kompletterande Kommunikation

Karnevalens grundtanke är att vara ett forum och en mötesplats för alla som verkar inom området funktionsnedsättning. Karnevalens fokus är som alltid kommunikation, och grundtanken är allas rätt till kommunikation. Årets tema är Hands on – om hur vi kan få AKK (Alternativ Kompletterande Kommunikation) att fungera i praktiken.

En konferens är också möten och umgänge. Många goda idéer föds när man träffas under avspända former. Det är aldrig fel att koppla av efter kunskapsinhämtande under dagen. Första dagen avslutas med ett festligt mingel. Gruppen Sign up står för underhållningen.

Du som deltagare

Under två dagar har du chansen att fylla på med kunskap och få inspiration genom föreläsningar, workshops, möten och kulturupplevelser. Årets tema gör att vi kommer att lägga extra kraft på parallella workshops, där du som deltagare får tillfälle och tid att vara aktiv själv. Ta gärna med en egen surfplatta eller bärbar dator. Du får också träffa utställare som visar upp sina nyheter och delar med sig av råd och tips.

Du som utställare

På karnevalen har du chansen att träffa nyfikna, vetgiriga och kunniga människor från hela landet, som vill veta allt om vad du har att erbjuda och varför de ska välja just din produkt. Utställningen vänder sig både till dem som deltar i hela konferensen och till dem som kommer för att besöka utställningen och delta i de olika miniseminiarierna.

Plats

Konferensen hålls i år på Dalheimers hus, Slottsskogsgatan 12 i Göteborg. Bussar kommer att gå från centralstationen till Dalheimers hus på konferensens första dag och till centralstationen från Dalheimers hus vid konferensens avslutning. Se anmälan.

Utställningen – öppen för alla

Som alltid är det gratis för dig som enbart har möjlighet att besöka utställningen och lyssna på olika miniseminarier. Det behövs ingen föranmälan, utan det är bara att komma och mingla runt. Utställningen är öppen för alla från klockan 12 konferensens första dag till klockan 13 andra dagen.

Arrangörer

Dalheimers hus

Dalheimers hus är öppet för alla. Våra lokaler är anpassade för personer med olika former av funktionsnedsättningar. Hos oss finns restaurang, konferenslokaler, friskvård och bibliotek. Vi erbjuder kultur för alla. Vi har en daglig verksamhet och ett korttidsboende för personer med funktionsnedsättningar. Dalheimers hus är en del av Göteborgs Stad och tillhör Social resursförvaltning.

www.goteborg.se/dalheimershushus
www.facebook.com/dalheimershushus

DART

Är ett kommunikations- och dataresurscenter för personer med funktionsnedsättning. Vi tillhör Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Vi arbetar med alternativt och kompletterande kommunikation (AKK), kommunikativa rättigheter och tillgänglighet för barn, ungdomar och vuxna. Vi erbjuder: utredning och utprovning på specialistnivå samt information, handledning, utbildning, forskning och utveckling.

www.dart-gbg.org
www.facebook.com/dart.kommunikationsoch.dataresurscenter

Eldorado

Är ett centrum för aktivitet, kunskap och kultur för personer med grav intellektuell funktionsnedsättning samt deras anhöriga och personal. Du kan besöka våra upplevelserum, umgås i vårt kafé samt delta i kultur- och fritidsaktiviteter. Som anhörig eller personal kan du ta del av våra utbildningar, få handledning eller komma på studiebesök. Eldorado är en del av Göteborgs Stad och tillhör Social resursförvaltning.

www.goteborg.se/eldorado
www.facebook.com/Eldorado.aktivitet.kunskap.kultur

ISAAC-Sverige

Är en ideell internationell förening. Genom ISAAC kan både brukare och professionella skapa yrkesmässiga kontakter, kunskaper och erfarenheter samt arbeta för AKK och rätten till kommunikation (ISAAC = International Society for Augmentative and Alternative Communication)

www.isaac-sverige.se

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)

Arbetar för att barn, unga och vuxna oavsett funktionsförmåga ska få förutsättningar att nå målen för sin utbildning. Det gör vi genom specialpedagogiskt stöd, undervisning i specialskolor, tillgängliga läromedel och statsbidrag.

www.spsm.se
www.facebook.co/SPSMsverige

ONSDAG

17
Maj

KI. 9.00–9.30

ARRANGÖRERNA HÄLSAR VÄLKOMMEN

KI. 9.30–10.00

Kiriaki Christofordis är berättare och skribent med rötterna i Grekland, stammen i Göteborg och grenarna i hela världen. Den röda tråden i hennes arbete är mänskliga möten, kommunikation, kultur och kreativitet. Att kunna kommunicera ser hon som nyckeln till ökad förståelse, goda relationer och ett bättre samhälle.

KI. 10.00–11.00

När jag var osynlig

"We communicate in many ways, most of us never think about what that ability brings to our lives. My journey through life has taught me to appreciate what a precious gift the ability to communicate is. In this presentation I will share my experiences, the impact it has had on my life and my gratitude for the ability to communicate."

Foto: pressbild

Martin Pistorius från Sydafrika är författare till succéboken *När jag var osynlig* som är en internationell bestseller av stora mått. Efter att ha varit instängd i sin egen kropp i tolv år utan att varken kunna prata eller röra sig, vaknade Martin upp till sin familj igen. På föreläsningen berättar han om sin fascinerande men också fruktansvärda historia. Martin berättar med glöd hur AKK öppnade dörren till världen igen – så detta är ett tillfälle som du som är engagerad i AKK helt enkelt inte får missa!

KI. 11.00–11.30

FÖRFRISKNINGAR

KI. 11.30–12.30

Evidens för lyckad AKK-praktik – finns det?

Gunilla Thunberg, leg.logoped och forskare på DART föreläser om forskning om AKK-insatser, och då framför allt om HUR-frågan. Alltså hur vi bör gå tillväga för att en AKK-insats ska ha chansen att bli framgångsrik.

KI. 12.30–14.00

LUNCH

KI. 14.00–15.30

Välj mellan 6 parallella workshops

A1.

Fjärrkommunikation vid tal- och språksvårigheter

Vid tal- och språksvårigheter kan det vara svårt att hitta ett fungerande sätt att fjärrkommunicera. För några går det bra med vanliga konsumentprodukter, men ibland behövs det extra anpassningar. Vi visar alternativ för videosamtal och meddelande och berättar om sådant som kan vara viktigt att tänka på. Du får själv prova några av lösningarna och får förhoppningsvis inspiration att gå vidare på egen hand.

Louise Kjellsson, leg. logoped**Martin Zakrisson**, it-tekniker Centrum för hjälpmedel i Örebro.

A2.

Introducera AKK i förskolan – erfarenheter från Äsperöds och Hönsebergets förskola, Uddevalla kommun

Yrkesverksamma berättar om sina erfarenheter av att planera och genomföra ett implementeringsarbete av AKK i förskolan. Vilka framgångsfaktorer har vi noterat och vilka svårigheter kan man stöta på? Vi vill dela med oss av de lärdomar vi erfarit i vår strävan att ge alla barn möjlighet till kommunikation och lärande.

Inger Book, förskollärare, Äsperöds förskola**Anne Ericsson**, specialpedagog, Barn- och elevhälsan**Lize Lindqvist**, specialpedagog, Barn- och elevhälsan**Susanne Lethinen**, förskollärare, Äsperöds förskolaIkt-utvecklare **Annika Bratt**, Förskolekontoret**Eva Carlsson**, förskollärare, Hönsebergets förskola**Marie Aronsson**, förskolechef, Hönsebergets och

Äsperöds förskola

Marie Fridolfsson, förskollärare, Hönsebergets förskola

A3.**Tillgängligt material för lärande**

Vad är en e-bok i HTML-format? Hur kan du få materialet inskannat och in i ett ordbehandlingsprogram? Går det att få texten uppläst? Går det att symbolsätta texten? En e-bok i HTML-format fungerar både med talsyntes och punktskriftsskärm. Rådgivare visar praktiska exempel och samtalar om tjänsten.

Johnny Andersson och Anna-Karin Mattiasson-Ewelind, rådgivare på Specialpedagogiska skolmyndigheten.

A4.**Leka med hjälp av kommunikationsstöd**

Barns lek är spontan, frivillig och lustbetonad. I leken utvecklas kommunikation och sociala förmågor utan krav på träningsmoment. I denna workshop fokuserar vi på hur vi på ett naturligt och lustfyllt sätt kan använda kommunikationsstöd i lekfulla situationer, oavsett ålder.

Helena Molker Lovén, pedagog, DART.

Gunnel Ivarsson, leg. arbetsterapeut, DART.

A5.**Ett gott samspel – hur du kan utveckla dina samtalsstrategier**

Samspel med andra är helt grundläggande för oss människor. Men vad gör vi när det inte fungerar och vi inte får kontakt? I utvecklingsprojektet *Ett gott samspel* har vi utvecklat en samspegsguide för att medvetandegöra och utveckla strategier för hur vi som samspelepartners kan agera för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för ett gott samspel tillsammans med personer med grav-djupgående intellektuell funktionsnedsättning. Guiden är tänkt att kunna användas oavsett aktivitet. I workshopen får du pröva på att använda guiden och vi visar filmen om *Ett gott samspel*.

Linn Johnnells, musikterapeut, Eldorado.

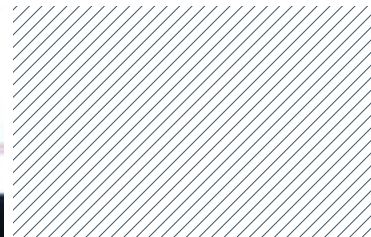
Carina Rådenmark, kommunikationshandledare, Eldorado.

A6.**KomHIT Flykting**

Målet med projektet KomHIT Flykting är att ta fram en nätbaserad resurs, där olika verksamheter kan hämta material som stöder kommunikation med människor på flykt. Materialet tas fram tillsammans med verksamheter inom hälso-, sjuk och tandvård och översätts till de tio vanligaste asylspråken.

Ulrika Ferm, Projektledare och enhetschef, DART.

Susanne Bäckström, leg.logoped, DART.

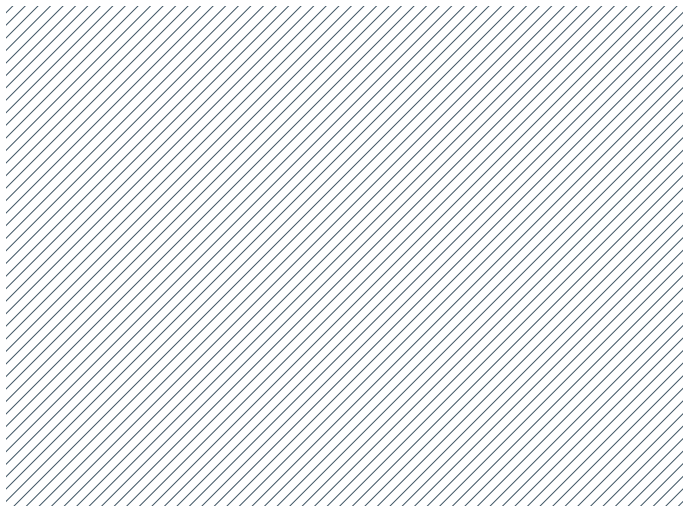
Kl. 15.30–16.00**FÖRFRISKNINGAR****Kl. 16.00–17.00****Hur kan vi få igång AKK i vardagen?**

Caroline Musselwhite har jobbat och även forskat inom AKK-området i många år. Engagemang, samspel och delaktighet har gått som en röd tråd i hennes arbete under alla år, oavsett var hon jobbat: i skolor, på universitetskliniker eller privat. Hon menar att vi ofta sätter ribban alltför lågt för barn, ungdomar och vuxna i behov av kommunikationsstöd. Med ett mångsidigt stöd där vi utnyttjar vår kreativitet och även nya tekniska möjligheter går det att komma långt. Till exempel har Caroline i sin praktik visat hur det går att få barn och vuxna med omfattande funktionsnedsättning, och som använder AKK, engagerade och delaktiga i läsande och skrivande. Under denna inledande föreläsning delar hon med sig av sina rika erfarenheter och visar film.

Carolines presentationer är på engelska, men stötts med mycket praktiska exempel.

Kl. 17 och framåt**PÅ SCENEN**

Festligt mingel med underhållning av vårt konferenshusband **Sign Up**.

TORSDAG

18
Maj**Kl. 8.30–10.00****Välj mellan 6 parallella workshops****B1.****IN Life**

IN Life är ett treårigt forsknings- och utvecklingsprojekt som görs inom ramen för EU-satsningen *Innovations Actions, Horizon 2020*. DART driver den del av projektet som fokuserar på kommunikationsstödande hjälpmedel för äldre personer med kognitiva och/eller kommunikativa funktionsnedsättningar och minnesproblem. Projektet har utvecklat ett par appar som vi välkomnar dig att komma och prova. Dessa kommer att vara intressanta även för andra användargrupper.

Margret Buchholz, leg. arbetsterapeut och doktorand.
Sandra Derbring, datalingsvist och tekniker, DART.

B2.**AKK-projekt i Luleå kommun**

AKK-teamet med projektledare **Peter Hedström** i spetsen kommer att berätta om det pågående projektet med att implementera AKK inom socialförvaltningens verksamheter. Under workshopen kommer vi tillsammans att ta fram förslag och idéer på hur man kan komma igång i sin organisation. Alla har möjlighet att påbörja och utveckla arbetet med att stödja kommunikativt sårbara personer.

B3.**Att mötas utan ord
– workshop i interaktiv musik**

I musiken kan vi mötas utan ord och på lika villkor. I vårt förhållningssätt är musik lekfull och möjliggör vägar till kommunikation. Under vår workshop får du uppleva musik med hela kroppen och prova på hur du kan använda musik som ett medel för kommunikation och samspel.

Linn Johnels, musikterapeut, Eldorado.
David Vessby, musikhandledare, Eldorado.
David Wirzén, musikhandledare, Eldorado.

B4.**Att lära med alla sinnen
– om ickeverbalt bemötande**

Kannebäcksskolans grundsärskola i Göteborg använde projektet *Lära med alla sinnen* under läsåret 2015 för att undersöka om man kan utveckla lärmiljön för eleverna genom att arbeta med alla sinnen. Arbetet riktades både direkt till eleverna och till de assisterande pedagogerna, som handleddes i att utforska hur man kan bli mer medveten om vad man uttrycker med kroppen och hur detta påverkar relationen med eleverna. I projektet har vi nått insikt kring hur kraftfullt det är att använda ickeverbalt samspel och kommunikation för att skapa lärande relationer och utveckla kommunikation med målgruppen.

Lena F Gustafsson, rektor.
Tina Nahkuri von Eichwald, speciallärare.
Sandra Nilsson, assisterande pedagog.
Emma Gran, Original Play – och danspedagog.

B5.**Tillverka samtalskortor i bildstöd**

Bildstöd.se är ett fritt webbverktyg för att göra bildstöd för kommunikation och information. Under workshopen får deltagarna en genomgång av verktygets olika mallar, sökfunktioner, nya bilder och möjligheter. Deltagarna får tips om hur de kan välja vokabulär och skriva med ett enkelt språk. Var och en får själv prova verktyget på egen medhavd surfplatta eller dator. Förbered dig genom att registrera ett konto på www.bildstod.se

Ingrid Mattsson Müller, leg. logoped, DART.

B6.**Bildsamt – bilder som stöd i samtal om våld**

Hur kan vi samtala om våld tillsammans med personer med både kommunikationssvårigheter och kognitiva svårigheter? Personer med funktionsnedsättning är mer än dubbelt så mycket utsatta för våld jämfört med personer utan funktionsnedsättning. Projektet *Bildsamt – bilder som stöd i samtal om våld* syftar till att ta fram bildstödsmaterial för att kunna samtala om våld tillsammans med personer med kommunikativa och kognitiva svårigheter inom bland annat skola, boende, daglig verksamhet, personlig assistans och socialtjänst. Under workshopen får du prova, diskutera och ge synpunkter på bildstödsmaterial för samtal om våld utvecklat inom projektet.

Amanda Nyberg, leg. logoped, DART.

Kl. 10.00–10.30

Förfriskningar

KI.10.30-12.00

Välj mellan 5 parallella workshops

C1.

"Det bästa kommunikationshjälpmedlet som vi fått ta del av på sju år"

RättVisat – mitt digitala kommunikationspass

Hur låter jag när jag menar "ja"? Vilken min visar jag när jag är ledsen? Nya appen *RättVisat – mitt digitala kommunikationspass* ger barn och unga med funktionsnedsättning ett nytt sätt att förmedla sig. På workshopen får du en genomgång av hur appen fungerar. Har du en ipad kan du ladda ner appen och arbeta praktiskt tillsammans med oss.

Johanna Björnhage, verksamhetschef, Förskolan Stegen och Spåren.

Lina Bjarnegård Carlsson, leg. logoped, Habiliteringen Bräcke, Bräckediakoni.

C2.

Det outsagda mellan barn och föräldrar

Workshopen handlar om tankar och känslor som är svårt för barn och föräldrar att prata med varandra om, särskilt i familjer med barn med funktionsnedsättning. Att se och höra hur andra tänker gör det lättare att prata med varandra och det kan man ta del av på webbplatsen Opratad. Webbplatsens 18 animerade filmer, berättelser, barnbilderböcker och spel om känslor för de yngsta visar vad som är svårpratad. De visar också varför och hur man kan göra det lättare att prata med varandra.

Ann-Marie Stenhammar, projektledare, Funktionsrätt Sverige.

C3.

Kommunicera med PODD-bok

Pragmatiskt Organiserade Dynamiska Displayer – PODD är ett sätt att organisera ett ordförråd. PODD-böckerna är uppbyggda utifrån kommunikativa och pragmatiska funktioner och anpassade för att följa en persons kommunikativa och språkliga utveckling. Böckerna är utvecklade av Gayle Porter i Australien.

Under workshopen kommer du att få prova olika strategier och modeller av PODD-böcker i olika situationer.

Britt Claesson, pedagog, DART.

C4.

TaSSeLs

TaSSeLs är ett taktilt signalsystem anpassat för personer med flerfunktionsnedsättning. Metoden är utvecklad i England och består av 49 funktionella tecken för vardagens rutiner och aktiviteter. TaSSeLs passar för barn, ungdomar och vuxna på tidig utvecklingsnivå, men även för den som har syn- och/eller hörselnedsättningar och stora rörelsehinder.

Sofia Wallin, leg. logoped.

Eva Holmqvist, leg.arbetsterapeut, DART.

Maria Olsson, kommunikationshandledare, Eldorado.

C5.

Appar för att stimulera till samspel, lärande och läsning!

Med utgångspunkt från appar som inte är språkberoende (och som alltså går att använda i Sverige) visar **Caroline Musselwhite** hur vi kan jobba konkret med språkliga aktiviteter. Du får också tillfälle att prova själv. Ta med din surfplatta och häng på!

KI. 12.00-13.00

LUNCH

KI.13.00-13.30

PÅ SCENEN

Helges hjältar från Landskrona intar scenen.

KI. 13.30-15.15 (inklusive förfriskningspaus)

Appar som möjlighet till engagemang i kommunikation och lärande.

Caroline Musselwhite bygger vidare på sin inledande presentation och går nu närmre in på hur vi kan utnyttja den nya appvärldens spännande möjligheter med foto, bild, film och ljud för att engagera både barn och vuxna i samspel och lärande. I synnerhet kommer hon att visa konkreta exempel, även med video, på hur vi kan jobba med läs- och skrivutveckling från tidig kommunikativ nivå (emergent literacy) och vidare framåt. Missa inte detta inspirationstillfälle!

KI.15.45-16.00

AVSLUTANDE ORD

Gunilla Thunberg, konferensmoderator knyter ihop säcken.

Tack för i år!

Praktisk information

Datum

17-18 maj 2017

Konferenslokal

Konferensen äger rum på Dalheimers hus, Slottsskogsgatan 12 i Göteborg. För att göra det enkelt för dig som kommer resande kommer det att gå buss från centralstationen till Dalheimers hus vid konferensens början och slut. Mer information om detta kommer i samband med att du anmäler dig. Boende ordnar du själv.

Konferensavgift

Avgiften är 3 600 kronor, exklusive moms. I priset ingår, förutom föreläsningar all förtäring under dagarna. För dig som är anhörig, närstående eller brukare och deltar som privatperson är priset 1 500 kronor exklusive moms. Medlemmar i ISAAC får 300 kronors rabatt på avgiften. På deras hemsida www.isaac-sverige hittar du all information om föreningen och hur du blir medlem.

Utställaravgift

En utställarplats kostar 3 600 kronor, exklusive moms. I priset ingår, förutom utställarplats, möjlighet att delta i alla föreläsningar och all förtäring under dagarna för en person. Om ni kommer flera från samma företag betalar övriga ordinarie konferensavgift. Som utställare har du möjlighet att ha miniseminarier som vänder sig till dem som enbart besöker utställningen. Ett separat utställningsprogram kommer att vara klart i början av april och kommer att finnas att hämta på www.goteborg.se/dalheimershus.

Anmälan

Gå in på www.goteborg.se/dalheimershus, klicka på *aktuella konferenser*. Under informationen för konferensen ligger länken för anmälan, som du ska och måste använda. I samband med din anmälan får du en bekräftelse och i god tid innan konferensen får du en slutlig bekräftelse, med dina olika val samt en namnskylt.

Sista anmälningdag är fredagen 28 april. Anmälan är bindande, men platsen kan överlåtas.

Alla kulturinslag på konferensen sker i samarbete med Folkuniversitetet i Göteborg.

Information

Thomas Kollberg, tel. 031-367 97 75
thomas.kollberg@socialresurs.goteborg.se

